

Дајана Лазаревић је рођена 12.03.1993. године у Шапцу. Завршила је гимназију у Шапцу и основне студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2016. године. Тренутно је на мастер студијама.

Члан је Књижевног Клуба Црњански од фебруара 2016. године.

Бави се писањем поезије и прозе и превођењем. Објавила је три збирке песама: „Кроз простор и време“ 2011, „Стазе звезданог бескраја“ 2012, „Странац“ 2014, и роман „Магловити пут талената“ 2015, и духовну биографију „Отац Арсеније – сећање на духовног оца“ 2016.

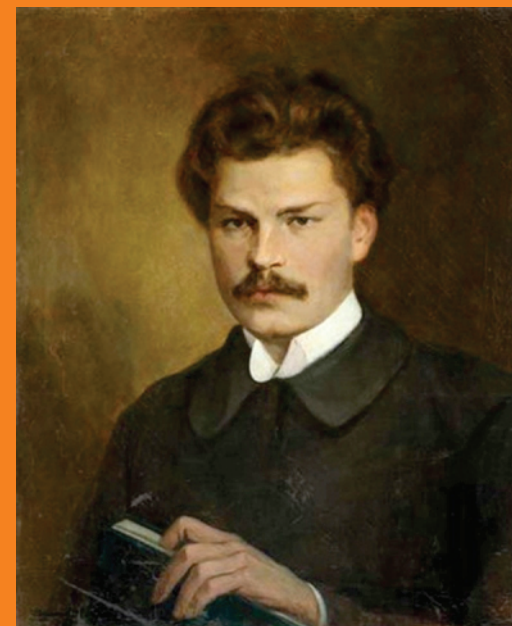
ISBN 978-86- 81287-89- 7

Превела са белоруског Дајана Лазаревић

ВЕНАЦ

Максим Богданович

Максим Богданович

ВЕНАЦ

Превела са белоруског Дајана Лазаревић

КИЗ Центар, Београд
2017.

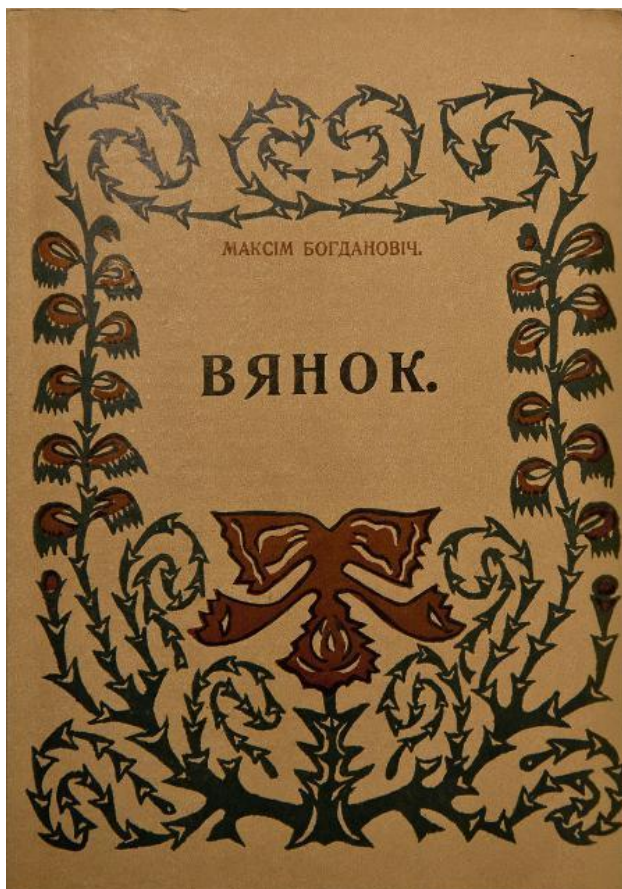
Максим Богданович

ВЕНАЦ

Превела са белоруског Дајана Лазаревић

Београд,

2017.

Оригинални „Венац“ Максима Богдановича,
штампан почетком 1914. године¹

¹ Преузето са:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1c/Maksim_Bahdanovi%C4%8D_-_Vianok.jpg/464px-Maksim_Bahdanovi%C4%8D_-_Vianok.jpg

Покровитељи

Амбасада Републике Белорусије

и

Перо Томић,

Директор фирме **Premar Services Ag**

Књига је посвећена 125 – огодишњици од рођења
белоруског класика Максима Богдановича

ВЕНАЦ НА ГРОБУ
С. А. ПОЛУЈАНУ
(† 8. АПРИЛА 1910.)

Ви, који волите да посрнете
У страницама старим, пожутелим,
Већ одавно заборављене књиге,
Листовима бледим, усахнулим, -
Погледајте ову збирку сад:
Осушио сам на папиру ја
Цвеће, које беше свеже некад,
Мисли искрене и осећања.

САДРЖАЈ:**СЛИКЕ И СПЕВОВИ**

Циклус песама “У зачараном царству”

*** ЧУЈЕШ ХУК?	10
ЈЕЗЕРО	11
НАД ЈЕЗЕРОМ	11
ВОДЕЊАК	12
ЗМИЈСКИ ЦАР	12
БУРА	13
*** КРАЈ ГРМЕЋЕГ ОБЛАКА	14
ЈЕЗЕРО	14
*** ПОЗДРАВ ТЕБИ	15
*** БЛИСТА НА НЕБУ ЗВЕЗДА УСЕВ	16
*** СТОГ ЈЕ СВЕЖ, ВЕТАР ТИХ	17
*** ДОБРА ТИ НОЋ, ВЕЧЕРЊА ЗОРО!	17
*** ТИХО ПО МЕКОЈ ТРАВИ	18
СОМНАМБУЛ	19
*** НЕГДЕ У ОБЛАЦИМА	19
ИСКОПАНИ ГРОБ	20
*** НОЋ. ПЕТРОЛЕЈКА ЦРВЕНИ	21

Циклус песама “Звуци отаџбине”

*** ДЕВОЈКА СВА У СУЗАМА	22
*** ТУЖАН САМ, А У СРЦУ	23

*** СИЊА КУКАВИЦЕ, НЕ КУКАЈ ТИ.....	23
ЈАН И МАЈКА.....	24
*** СРЦЕ ТИШТИ.....	24

Циклус песама “Стара Белорусија”

ПРЕПИСИВАЧ.....	25
КЊИГА	26
БЕЗНАДЕЖНОСТ	26
*** ТИХО ВЕЧЕ; НЕСТАЛА ТОПЛОТА	27
*** У БОРИКУ ГЛУВОМ ЧЕСТАРИ.....	29

Циклус песама “Град”

УЛАЗАК.....	30
*** УЛИЦЕ ВИЉНЕ БУЧНО ГРМЕ И СИЈАЈУ! ...	31
У ВИЉНИ.....	32
(Сонет).....	32
*** ПРЕКО КРОВОВА ГРАДА.....	33
*** НА УЛИЦАМА ГЛУВИМ	34
*** НА УЛИЧНОЈ ТЕРАСИ.....	35
*** ОД ЖЕГЕ СЕ ДИМЕ КРОВ И АСФАЛТ.....	35
ДВЕ СМРТИ.....	36
МИСЛИ.....	37
ПЕХАРУ	37
ПАЛИ СА ГРУДИ ГОСПОДА БОГА	37
КРАЈУ МОЈ РОДНИ! КАО ПРОКЛЕТ ОД БОГА...	38

*** ХЛАДНЕ НОЋИ ЈА У ТАМНОМ ПОЉУ	39
*** ПУСТИ О ЗЕМЉИ ВЕЧНИ ПЛАЧ СВОЈ!	40
*** СЕКУ ГРАНЕ ТОПОЛЕ	40
*** ПОЖУРИМО, БРАЋО, БРЖЕ	41
*** НАШЕ СУ ДЕДОВЕ ГУШИЛЕ	41
*** УСТАНИ, ОЛУЈО, ПОЖУРИ ПОНОВО	42
*** НЕ СИЈА У ЧАС СМРКАВАЊА	42
*** НАПИЛО СЕ СУНЦЕ СА ИЗВОРА	43
*** ОХ, ЗАШТО САМ ПОСТАО ПЕСНИК	43
*** ОДАВНО ВЕЋ ТЕЛОМ БОЛУЈЕМ	44
*** КАД ЈЕ ОБОРИО СНАЖНИ ГЕРАКЛ	45
*** НЕМОЋАН И БЛЕД ИПАК ВОЛИМ ЈА.....	45
*** НЕ ЖИВИ ВЕЧИТО ЧОВЕК	46
*** ГОВОРА МУДРИХ.....	46
*** ГДЕ СТЕ ШУМЕ, ЦВЕТНА ПОЉА	47
*** ДА У БИСЕРНУ ТАМНУ ШКОЉКУ САД.....	47
*** СИЈА СВЕЋА СВЕТЛУЦАВА	48
ПЕСНИКУ	48

Циклус песама “Слободне мисли”

УВОД	49
РАЗГОВОР СА ГОСПОЋИЦАМА	50
*** ВИ, ГОСПОЋИЦЕ, ОПАЖАТЕ ДАЛЕКО	51
*** ДУГО СМО БУРНИМ МОРЕМ ПЛИВАЛИ....	51

*** БИЛО ЈЕ ЈЕДНОМ ВРЕМЕ.....	52
САЊАО САМ.....	53
Циклус песама “Старо наслеђе”	
НЕПОГОДОМ МАЈСКОМ	54
РОНДО	55
ОКТАВА	55
ТЕРЦИНЕ	56
САЗВЕЖЋЕ КРУНА	56
ОД А. КРИМСКОГ	57
ОД ЧЕРЊАВСКОГ	57
СА ОЉЕСЈА	58
АСТРЕ.....	59
МАДОНЕ	60
У СЕЛУ	60
*** ЈЕДНОМ, БИО ЈЕ ЛЕТЊИ РАДНИ ДАН.....	61
*** СТРАНИЦЕ НАЈЛЕПША	62
ВЕРОНИКА	63
(Приповест у стиху).....	63
БИОГРАФИЈА ПЕСНИКА МАКСИМА БОГДАНОВИЧА	70

ЦРТЕЖИ И СПЕВОВИ

Циклус песама

“У зачараном царству”

*** ЧУЈЕШ ХУК?

Чујеш хук? – То Шумњак тужни, суморни
Почиње тихо песму ову.
Под рукама његовим, бол разорни.
Попут хиљаде чврстих струна орних,
Борова стабла танка зову.
И треба ли рећи зашто је утихла река,
Зашто шуштања класја поља не носе,
Шта шапућу гласови ветрића мека,
Шта сјаји и дрхти на лишћу врбака:
Капи суза, или хладне росе?

1910.

ЈЕЗЕРО

Беше некад овде стари бор,
И живео је Шумњак у бору том.
Посекли бор – Шумњак погинуо.
И ево његовог трага од трена тог:
Своје огледало је напустио.

Зар је у други свет прозор
Лежати, спокојно, а оно,
Нека живот тече сам собом.
И све што је погинуло давно,
Лежи равно у глибу мутном.

НАД ЈЕЗЕРОМ

Сунце се тихо с горе повукло,
Мес бели, заплакани сија,
Трепераве звезде надгледа мукло,
Повлачи из језера сребрне мреже.

У њима су русалке замрсиле косе, -
Кидају и заплићу сребрне вреже
Ноћ плови над земљом, сеје росе,
Ноћ шапуће русалкама: „засните“.

ВОДЕЊАК

Сивоусти, згрбљени, у блато легао сам,
На дну реке спавам – и грејем се годинама.
Лице зарасло травом, као паучином,
И жути песак груди ми засипа.

Над водом крај брега, тихо шаш спи,
Док зелена лоза тугаљиво шуми.
Тихо се талас ваља и далеко бежи,
И наоколо све сном вечитим спи.

ЗМИЈСКИ ЦАР

На небу је мрачном – плес
Звездама плавичастим,
На мрачном небу сија месец
Српом злаћаним...
Изашли смо већ из тесних
Јазбина подземних,
На зимски се топли југ
Истежемо и пужемо.

У пољу и шуми, свуда нам се
Протежу путићи.
Плен пратимо преко шуме,
А први сам – ја.
Сијају се на мојој круни
Злаћани рогићи.
Тамним бљеском разлива се

Сва кожа моја.

Не треба нам ни од чега
Бранити се ноћу, -
А човека ли сретнемо,
Распремити га хоћу:
Злаћани рогић њему
Са круне уронићу.
И кроз бело платно
Даље пузаћу.

БУРА

Суморна, огромна животиња,
По ширини неба лако у даљине плива.
Све је тихо. А ваздух ту сече, где снива
Огњени мач и весело тиња.

Ударио је он – и муња се проломила,
Трепери страшни мач, ударима гневи,
У низу теку хладни бичеви крви,
А људи кажу: то киша се пролила.

***** КРАЈ ГРМЕЋЕГ ОБЛАКА**

Крај грмећег облака – на небу јасан, лак се ствара,
Плива брзо и тако, оба црвене од тог жара.
Они се удружују у један облак моћан,
Али надлеће ветар и далеко носи их, нечујан.

Један се, као сузама, над земљом кишицом пролио,
Јаким ударом грома, други се у одговор јавио.
И облака несрећна два ту погинуше страшно,
Чујући како над смрћу им ветар вије радосно.

ЈЕЗЕРО

У чаши тамној и дубокој,
Пршти, пени се вино;
Хмељем светлим и леденим
Љуљушка се оно.

И трепери шаш,
И шушти високи бор.
А у души не престаје
Мелодичних струна избор.

***** ПОЗДРАВ ТЕБИ**

Поздрав теби, животе у слободи!
Над главом – свод од храстова,
Видим небо, планине, поље које води
Кроз мрежу од листова.

Под дроњцима сенки на ливадама,
Злато сакривено лежи.
Испод подеротина слојевима
Сјајем се бележи.

А ноћу лепезу своју зацрвени
Па по небу сунце развине.
И ветар му разбарушени
Полетеће у висине.

А када убледи зора
И вода се створи тамном
Засијају игле од сребра
Звезданом заједницом.

И исто милим чини се мек
Зрак јарки и сенка настајући,
Тај дан, који се рађа тек,
И дан нестајући.

***** БЛИСТА НА НЕБУ ЗВЕЗДА УСЕВ**

Блиста на небу звезда усев;
У пољу – жита, и на небу – жита.
До реке летећи, узлетео
По облацима бели мишар скита.

Шишмиш се пренео крилима;
Стрижу зрикавци у трави.
Дремају мишеви по пољима,
Чини се – све около живи.

Живот се чује са свих страна,
Живот испуњава сваки траг мрака.
Да ли је изгубио пловећи сан
Свој венац од црвеног мака?

***** СТОГ ЈЕ СВЕЖ, ВЕТАР ТИХ**

Свеж је стог, ветар тих, вече топло,
Да спавам на земљи сте ме положиле.
Ни сноп се прашине путем није дигао,
На небу се месеца бледи рог појавио,
На небу се звезде тихо расцветале.

Зачаран тишином вечерњом,
Ја не знам где је рука, а где глава,
Видим, с природом се спојивши душом,
Како дрхте од ветра звезде нада мнош,
Чујем у тишини, како расте трава.

***** ДОБРА ТИ НОЋ, ВЕЧЕРЊА ЗОРО!**

Добра ти ноћ, вечерња зоро!
Већ магла лежи над земљом,
Све покрива црном ризом,
Небеса плоди звезда прашином.
Тишина ми обузима душу!
Ветрић крушку крајпуташку
Једва чујно њише – мило,
У тишини се смеје звезда оро,
Сребром звони извор тихо.
Добра ти ноћ, вечерња зоро!

***** ТИХО ПО МЕКОЈ ТРАВИ**

Тихо по мекој трави
Плавоока ноћ је пролазила;
Тихо по ливада уснулој трави
У гору је пловила и нестајала,
Кад с кадионице дим се плави
Танка, ретка магла, тад се јави.
Небо оживевши дубину сву,
Помало кроз таму гледали су
Звезда дрхтећих венци;
Суво су стрижали зрикавци;
Широко се разливали вали
Тамне, огледалске реке;
Пала роса; у пољима
Перле се разгореле драгих
Ватри жуто – црвених...
Време, кад треба журити
Душом по гробовима свежим
Дана празно прохујалих.

СОМНАМБУЛ

Пливао је месец над земљом уснулом, мрачном
И повео њега у тамну даљину за собом.
Намамио до воде хладне, магловите, -
Тукло је срце, као риби, кроз мреже скровите.
Али месец је кроз реку светли пут провео
И са дрхтећег срца тугу развејао.
Сијала је она – сребрна пучина,
Где царује пролеће, у тај крај је одводила.
Дуго је, дуго, он тебе чекао и тражио,
И коначно се час жељени од њега није крио...
И пошао је он путем, пошао до дна:
Загрнуле су га тишина и дубина.

*** НЕГДЕ У ОБЛАЦИМА

Негде у облацима пауци живе
Они плету паучину кише.
Сваки је тако дебео и крзно има
Као у смука кожа клизава,
У телу се хладна крв смрзава,
Бесциљна злоба у округлим очима...
Пази! Чућеш шум паука кад плове
Док оплићу зидове и кровове.

ИСКОПАНИ ГРОБ

Ситна киша сече, лије;
Злобно ветар по кући вије,
Чини се, у пољу зајеца,
У прозор и врата закуца;
Срце сирото прескочи
И одједном, у њему стане
И одједном, ту се закочи
Све што је погинуло давно.
Сети се срце шта је волело,
Сети се младости и снаге,
Све, што је отишло и дошло,
Сети се свега, као у сну драге, -
Видим: срце није заборавило,
Шта је у животу изгубило..
И са ископаним гробом
Тужно веје нада мном.

***** НОЋ. ПЕТРОЛЕЈКА ЦРВЕНИ**

Ноћ. Петролејка црвени, догорева,
И стоји остављен чај.
Иза зида мећава пева,
Тужно звона звоне кроз крај.
Њих зујање носи из краја у крај,
И све о чему мислим ја,
Да се тамо бори с муком зимском
Земља чврсто окована снегом:
Груди снажне тешко уздишу,
Чим дисање крене, веје ветрове,
Снегови хладни у пољу се њишу,
И понегде збаце своје окове.

Циклус песама “Звуци отаџбине”

***** ДЕВОЈКА СВА У СУЗАМА**

Девојка, сва у сузама,
До ограде се свија.
Поред ње, под росама,
Сва шипура сија.

Ветар веје
И росе развеје
Ох, сигурно и девојка
Има лек за сузе.

Погађајте, људи,
Ко ће их развејати,
И зашто он, жутокљуни,
Чак до сада касни?

***** ТУЖАН САМ, А СРЦУ...**

Тужан сам, а срцу туга песмом прираста:
„Путић у пољу лежи, травом зараста,
Јавор и калина се крај пута криве само, -
Волели се једном момак и девојка тамо.
Ох, ишао је пут долином и планинском грудом, -
И срела се девојка са том горком судбом: -
Јер лежи ту њен путић, зараста травом,
Тужно гледати, тешко видети, душу стезати тугом.“

***** СИЊА КУКАВИЦЕ, НЕ КУКАЈ ТИ**

Сиња кукавице, не кукај ти,
Тужним гласом у шуми;
Можеш рећи како ћу живети,
Али боље – не говори.
Јер о томе не сведочи срце моје,
Груди су болесне моје;
Њихов бол ми душу таласа,
Мислима нестаје гласа.
Каже, нећу дуго поживети ја,
Пре времена видећу крај...
Долети ми на гроб, у час тај,
Као у шуми закукај.

ЈАН И МАЈКА

Ти си се уморила, омршала, реку суза пролила.
Па што не би пред иконама свећу запалила:
Помоћи ће можда Јану овај свет и речи свете...
Осветлила воштана свећа момку воштано лице,
Топи се восак и низ њега тихо теку капљице,
А у очима болним Јана надолазе сузе.
Свећа светли, свећа сија, пламени се боре,
И у мрачној и тесној кући младић умире.
Ох, неће вечно свећа танка, горети, сијати,
Догореће она и, као и све на свету, нестати...

*** СРЦЕ ТИШТИ

Срце тишти, срце од бола се кида:
Ох, отићи ћу у то поље из тесне куће ја.
У чистом пољу, ветар дува, извејава, -
Остави мене, нема туге моја!
Ја бих тада у звонкој, славујској песми
Излио тугу и на ветар је бацио бујни,
И развејао би је он свуд по дољи,
Да више не погледам у очи невољи.

Циклус песама

“Стара Белорусија”

ПРЕПИСИВАЧ

На папиру чистом, пред уским прозором,
Слова лепа исписује он пером,
Повлачећи међу њиним црним редовима,
Црвени ред; свакаквим цветовима,
Разнобојним животиња главицама
И невиђених птица, сплетом увојница
Он украшава скроз – од самог почетка,
Своје вишебојне вињете до завршетка,
И заглавке све – нема куда да жури!
Понекад он застане, само да заоштри
Перо гушчје, и види: сунце сија
Зраци пролазе кроз окно уско и то прија,
И ствара се у њима лепа, лака прашина;
Као плавкаст дим невиђених кандила,
Плови облака рој; широким круговима
Небом ластавице лете над крстовима
Као жар горећи; а ту, крај прозора,
Црвена птица пева и куца жуна.
И опет се он склања, маштом заставу налази,
Бледим сребром; дан нечујно пролази,
Ускоро ће ноћ, на небу прва звезда биће,
Крај једног лепог труда благословиће.

КЊИГА

Псалтир, покривен не грубом, сивом кожом,
Узео сам и сребрне везице одмакнуо,
Редове ћирилице лепе прочитао,
И воска с тамјаном пријатни мирис осетио.
Ево псалма лепог: „Као што јелен тражи
Извор чист, тако тражим Бога ја.“
Каквом је то свежином њена лепота жива!
Како радосно даље жури душа моја!
И видим на крају ја кратку преписку,
Да је: „књигу ову, роб Божји, ђак Гапон,
Из душе исписао у месту Волковиску,
У лету седам хиљада сто осмом, на почетку дана.“

БЕЗНАДЕЖНОСТ

Скарина, доктор наука лекарских.
У дугој одећи на кули гледа звезде.
Слажу се! Време је! Из руку брзих
Скарине, пије одварак болесни писар земски.
И одједном види он, како смарагд
На прстену златном, на палцу се мути,
Сјаја у њему нема... И са болом ту
Схватио је да се неће вратити животу.

***** ТИХО ВЕЧЕ; НЕСТАЛА ТОПЛОТА**

Тихо вече; нестала топлота,
Струји радосно међу собом трска.
Река, која се у улива у зденац,
Око њега иде врбов венац
Још зелени, свежи, а већ чворнат;
Крај запуштених брегова плеса
Самосатканим појасом иде
Љиљани се расцветали сред воде
Понекад с цијуком мала ластавица
Пролети ниско, и чарка, дира
Језеро глатко, брзим крилцима
Уплашивши она тим лептира.
Некад лињак и смуђ лепршају
И кругове око њих широко одају;
Понекад, да леже, допузају
Ту смукови сиви на језеру,
На крају ког се млин накривио;
Иструлео, скоро се срушио.
Одавно је точак поцрнео,
Маховином тамном зарастао.
Али сенке ходају око млина,
Јер прилази девојка до млинара,
Да би он бол са скинуо срца.
У одећи белој стоји она,
Накривила је смеђу главицу у лук,
Осећа, како срце кроз прслук
Често удара. А млинар стари
Трипут је по лицу водом шкروпи

И, укочивши на валу очи,
Пригушеним он гласом сведочи:
„Поклањам се ја теби, царице,
Чиста, студена извор - водице.
Течеш мочварама, маховином,
Ти течеш по жутом, песку живом,
И брегове чврсте подриваш,
Дрвеће и камење умиваш
И носиш их мору – океану,
Ка проклетом острву Бујану.
Тамо ни ветар бујни не веје.
Тамо сунце црвено не греје,
Тамо не блистају јасне зорице.
И односиш ти тамо, водице,
Тежак бол са срца Катарине.
Ја около водим три ограде,
На замак их чврсто закључавам,
А кључ у море – океан бацам.
Како се са дна кључ неће дићи
Тако овом речју не стаје клатно.“

И приноси млинару девојка
Њено решето и платно.

***** У БОРИКУ ГЛУВОМ ЧЕСТАРИ**

У борику глумом, честари
Где, крај њиве стоје куће три,
Човек иде, - на гуњу закрпе,
А сам накривљени, већ стари,

С косом, као месец белом,
И с брадом снежном,
Земљом миришући и боровином,
Он пажљиво иде својим житом.

„Е, да си погинуо!“ Види, по роси
Неко је ишао у жито од извора;
Траг копита уски видети мора,
Јелени су били ту у зоби.

Све уништавају, зли, не смем сејати, -
Нећеш летине дочекати!
А ту још кроз мочвару ће бити
Да се до људи не могу пробити.

Долећу комарци – облаком шуме;
Врве змије у трави;
Обрастају порубом пањеви...
Униште, униште људе шуме.

Давно је почео „домаћин“ да брине,
Да се шума ту изнова сазда,
И „реч“ само деда зна
А то би било добро да се не сазна.

Циклус песама

“Град”

УЛАЗАК

Скренуо једном Пегаз на улице
Са пространих, путева пољских, -
И разлегао се топот бучних
Ногу, и севнуше од њих варнице.

У груди је слабе запала
Кћерка камења, варош мени.
Осетим ја жаоку те варнице
И песма о граду са срца лети.

***** УЛИЦЕ ВИЉНЕ БУЧНО ГРМЕ И СИЈАЈУ!**

Улице Виљне бучно грме и сијају!
Вир људски скроз прекрио појасе тротоара,
Светла у гори сјаје, прозори блистају
И измучених лица очи горе од жара!

Вирнеш у улицице - она тесне, криве;
Тамна стакла глувих, стародавних зграда;
По камењу – маховина и стабла траве,
И на кули, као округле очи сове,
Бројчаник – пажљиви сведок минулог рада.

Тихо је ту. Ћутљиви су – и сањају
На небу куполе, шиљаци и пушкарнице;
Кораци усамљеника далеко се чују,
Некад сразмерни удари звона одјекују
И заћуте, напустивши старог звоника лице.

Сети се, срце моје, дана давних!
По налогу градоначелника већ су сви
Прозоре затворили, светла угасили...
Стража улицом је прошла... Не спимо само ми -
Ја и црни шишмиш, што лети ка кули.

У ВИЉНИ

(Сонет)

Бандера светлост у висине плаве...
Витрине... море ознака... као пеге
Плакати на зиду и најаве.
Врви маса на дну пута тврдом!
Јуре младићи, деле рекламе...
Разносачи вичу крај сваке капије...
Куцање, бука, шум, - све реком нестаје.

А даље – редом касе, банке, шалтери, -
Ватре станица... ланцем фијакери,
Гомиле људи... хучи локомотива...
Зелени семафор... магацин... складишта...
Под тамним небом фабрика димњаци...
О, града чаробни су мамци!

***** ПРЕКО КРОВОВА ГРАДА**

Преко кровова града позлата облака мрачних;
Ваздух је испуњен тихим и згуснутим мраком;
Већ је видно, кад слете варнице са жица трамвајских,
К`о звезде горе и разбију се у небу далеком.

Музике јаук по улици са булевара лије;
Горе и ватром комарце бандере зову к себи;
Око јаког прозора к`о облак лаки се вије.
А узалуд пате – к светлу се неће пробити.

И сетих се времена: сред тмурне јесење ноћи
Музика је засвирала, у вису огњи запалили,
Широко су дисале груди, сијале се очи...
Ми смо к светлу узлетели... и стакло око њега нашли.

***** НА УЛИЦАМА ГЛУВИМ**

На улицама глувим— ноћ глува,
И људи гомила глува можда више:
Да ли неко чује како пева
Телеграфски стуб и уздише?

И град, где нема простора
За природе великих снова,
Пробијена су туге мора
Поља, шума, хумка гробова.

Поља, где кружи мећава,
Разносећи свуда хладни снег,
Поља, која бесне глува,
Чују се заједно јецај и смех!

У душу ми се улио буке лед.
Дрхтеће жице брује, брује!
Наслонио сам се сав знојав и блед
Ја на бандеру крај капије.

***** НА УЛИЧНОЈ ТЕРАСИ**

На уличној тераси крај стакла седи дечак
И са сапуна дува балоне.
Они дугом горе у сјају јутра, чак
Узлетајући ваздухом до планине.

И зачаран раскошном бојом,
Са спретном страшћу мачка за бој
Хвата их дечак меком руком,
А остаје – једна мрља у њој.

***** ОД ЖЕГЕ СЕ ДИМЕ КРОВ И
АСФАЛТ**

Од жеге се диме кров и асфалт,
Запрега и прашине улице громом се мере,
„Каробушку“ пева дечији алт
И досадни вергл уз њега се дере.

Макар бих мало да се одморим!
Можда на булевар пођем, клупу далеку седнем
Дремнем, свеже новине купим
И до имена издавача прочитам све?

ДВЕ СМРТИ

Јуче на Мешчанској улици број 17
Отровала се цијановодичним квасом И. И.
Иванова. Разлози самоубиства непознати.
Када је патрициј смрт с поздравом дочекао
Пресекавши вене на рукама,
Дрхтале су песме флауте, дан јасни се завршавао,
А кроз прозор струјом ветар је дувао
И... бадемов горки мирис.

Ти, грозни ждребац, јуче поново узет
На строго стиснутим уснама.
Не магли се глатка површ огледала, крв је у жилама
застала;
Скроз веје тежак дим од спаљених листова
И... бадемов горки мирис.

Мисли

ПЕХАРУ

Заћутао песник, затајио искрене песме,
Он више не пева њихове боли.
Једном пред пролеће, јер држати их не сме,
Хладни лед у души напором их тресне
И стих из ње као киша се проли.

У земљу тако улази вода са извора
Бежи негде за дубином тамном,
И коначно се срести са слободом мора.
Тећи ће по земљи још много извора
И служиће крају родном.

ПАЛИ СА ГРУДИ ГОСПОДА БОГА

Пали са груди Господа Бога,
Сломивши се, као перле звезда.
Оне се по небу расуле,
По простору плавом просуле.
И тужно је и суморно само
На родни мој крај гледати...
Шта звезде, јасне, виде тамо?
Зашто све дрхти и дрхти?..

КРАЈУ МОЈ РОДНИ! КАО ПРОКЛЕТ ОД БОГА...

Крају мој родни! Као проклет од Бога –
Ти подносиш невоље толико.
Облаци, бласто... А жита убога
Над њима се ветар слободни свик`о.

Около се расула родна села.
Тугом се стискају груди! –
Бедне кућице, брезе, ред топола,
Свуда су суморни људи...

Много су радиле њине црне руке,
Износила леђа снажна;
Многи су морали трпети муке
Шуме, равнице, пространства.

Баци само око на овај народ –
Од бола се срце стиска.
Свуда ћеш патње видети тад
Толико туге без вриска.

Песма пева, удовичиног сина,
Јанку, љубав је убила:
Тмурна се савила калина,
Јадног младића гроб је свила.

У причама о срећи, искреном другу
Срце новости чути неће.

Стиснуто народ дише кроз тугу,
Свуда владају несреће.

Као море, талас силни се разлио
Родни крај наш потопио...
Браћо! Да победимо друштвено зло?!
Браћо! Да ли снаге имамо?!

***** ХЛАДНЕ НОЋИ ЈА У ТАМНОМ ПОЉУ**

Хладне ноћи ја у тамном пољу, широком
Поред огњишта сам легао, у сан утихнуо.
Ватра све слабија беше... и нестаде при том...
И за час ми све, некако, весело постало!..
Нека, сиви пепелу, ти огњиште само
У кратки би час могао, покрити као ризом, -
Ја знам да ватра дрхти испод њега тамо
Да још увек тамо гори црвеним жаром...
Нека редом времена уморна, тужна, сива
Као пепео на души су ми била.
Ватру гореће вере она сада скрива, -
Нека је не виде... а није се угасила!

***** ПУСТИ О ЗЕМЉИ ВЕЧНИ ПЛАЧ СВОЈ!**

Пусти о земљи вечни плач свој!
Јер већ ту, у ноћи бљеску тамном
Не видиш да сунце огледа лик свој
У огледалу – месецу златном?
Није нестало! Сунце хаје,
И све се пробуди из сна!
Он, овај дан, још настаје, -
И већ чудно изгледа!
Ја под њеном зимском маском, -
Лик пролећа под снегом видим нови,
Струји ми песма чаробном причом,
И јасна је, као звезда снови.

***** СЕКУ ГРАНЕ ТОПОЛЕ**

Секу гране тополе једну за другом...
Без жаљења на земљи редом леже,
Њина смрт значи да дрво у пролећу новом
Могло би да се развија брже.

Другови - браћо! Када отаџбина - мајка некад
У борби са невољом потроши своју доб, -
Хоће ли бити духа да јој живот дамо тад,
Без жалбе да легнемо у гроб?!

***** ПОЖУРИМО, БРАЋО, БРЖЕ**

Пожурино, браћо, брже
У бој са животом остављајући крах;
Крик плачних људи који трже,
Не сме задржати борбе замах...

Јер против воденог тока
Могу пливати само живи.
Таласи реке са бока
Топа оне, који нису живи.

***** НАШЕ СУ ДЕДОВЕ ГУШИЛЕ**

Наше су деде гушили дуге шуме,
Нису дале да живе правим животом,
И чистили су они ватром те шуме,
Паливши их с далеких крајева редом.

Секли су они шуме по земљи нашој,
Док је зрак сунца ту сијао рујни;
Беше живот светлији на земљи просторној
А на пепелу су расли класеви бујни.

Дедови строги морају пример дати, -
Из беде не жури, ватре се не плаши,
Јер тако ћемо само дан дочекати,
Кад борба неће моћи да нас уплаши.

***** УСТАНИ, ОЛУЈО, ПОЖУРИ ПОНОВО**

Устани, олујо, пожури поново,
Узвиј се ветре са њом заједно!
У вртлогу крупа полетеће ново,
Остављено чисто зрно.
Удари, циклону, удари по мору,
Пољуби га у глухо дно,
Продрмај воду – и бисера гору
На брег ће бацити оно.

***** НЕ СИЈА У ЧАС СМРКАВАЊА**

Не сија у час смркавања и у дубокој, тамној ноћи
Дијамант прелесни,
Али белим даном лепотом нас плени, мами очи
Сјај његов чудесни.
Јер када на овај камен падну зраци из краја,
Одједном он бљесне жарко
Почне дугиних варница расипање од бескраја
Преливајуће, јарко.

Тако се чини у мраку ноћи таман мој род,
Несрећан и бедан;
Али, кад изађе сунце, проструји дух кроз народ,
И засија као дан!

***** НАПИЛО СЕ СУНЦЕ СА ИЗВОРА СТУДЕНИХ**

Напило се сунце са извора студених,
Подигла се увис из њих пара дична;
И узлетевши брзо преко зрака танких
Пара је постала низу облака слична.

Далеко се макнули и лете над њима
Њиве и мочваре, бор, поља, ливаде
Али шта тамо сија? Да ли ти, сестрице,
Да ли течеш ти, сребрна речице?

Загрмели у облаку поздраве гласне
И далеко их ветар бујни разнесе.
Пожурили облаци до реке јасне
И слили се с њом – потекоше суза лесе.

***** ОХ, ЗАШТО САМ ПОСТАО ПЕСНИК**

Ох, зашто сам постао песник
У нашој земљи бедној?
Груди боле, тело увели лик,
А смирити не могу пој:
Мисли са разумом неће лећи,
Осећања душе беже проста...
Можда ће за њима крв потећи?
И тад је већ живети доста!

***** ОДАВНО ВЕЋ ТЕЛОМ БОЛУЈЕМ**

Одавно већ телом болујем,
И болујем у души својој, -
И само се у тебе уздам,
Крају родни мој!
У родном крају извор стоји
Воде живе.
Само ту се ја не бојим
Туге сиве.
Ако у њему умрем – погинем, -
Не жалим се ја!
Нећеш ти бити тешка сину
Своје земља!
Тамо бар у глини, студи,
У земљи својој,
Наћи ће моје слабе груди
Себи спокој.

***** КАД ЈЕ ОБОРИО СНАЖНИ ГЕРАКЛ**

Кад је оборио снажни Геракл Антеја у прах,
Као што ветар обара на њиви пун клас,
Мати Геа у груди сина предаде моћни дах,
И ево, тврд као храст и не зна за страх
Он је устао са земље, полетео као глас.

Чекајући гроб, сломљен животом суше,
Родна земљо, ја сам похитао к теби,
И снагу си улила у жиле што се руше,
Уздрмала дремљиве снаге моје душе,
И од тада за тугу немам места у себи.

***** НЕМОЋАН И БЛЕД ИПАК ВОЛИМ
ЈА**

Немоћан и блед ипак волим ја
Твоју мудру и кипућу песму, Анакреоне!
Она у жилама крв узбуркава,
У песмама живот пени, веју хмељем оне.

Песма таква, - као дар природе –
Од грожђа, густо, тамно вино:
Пролазе године, дан за даном иде, -
А све јаче, хмељније чини се оно.

***** НЕ ЖИВИ ВЕЧИТО ЧОВЕК**

Не живи вечито човек, -
Па, нек проживи у трену век!

Да се живот узрујава,
Да буде залета лом,
Да осећај душе извејава
Не два пута, не једном!

Живи и тражи целину,
Брини за духовну ширину.

И у напору пуноће
Широког живота права
Без бола, тихо отићи ћеш
Ти у земљу заборава.

***** ГОВОРА МУДРИХ**

Говора мудрих
Мед позлаћени,
Саћа препуних
Свиђа се мени;

Али не мање
Срцу примамљив
Мед својим хмељем
Светлим и танким.

***** ГДЕ СТЕ ШУМЕ, ЦВЕТНА ПОЉА**

Где сте, шуме, цветна поља?
Вас је хладноћа уништила!
Каква је сребрне цветове воља
На овом стаклу одгајила?

Не будите им бледима, мртвима
Њиховог осећања прошлог.
Као што их не може будити зима
Хладног стиха мог.

***** ДА У БИСЕРНУ ТАМНУ ШКОЉКУ САД**

Да у бисерну тамну шкољку сад
Упадне зрно песка бар једно, -
У бисер полако претвори се оно!
Када у мој дух западне скривен јад, -
Тај грубога живота комад, -
Бисер се силом осећања створи тад!

***** СИЈА СВЕЋА СВЕТЛУЦАВА,**

Сија свећа светлуцава,
Да би се одагнала магла;
У тој ватри – лепота жива, -
Она је и лепа и светла.

Лептир дрхти од бола близу
Мамљен из магле ватри топлој,
Пожурио је без воље ту
И своју смрт је срео у њој.

Са свеће лију, док она гори,
Као роса, суза за сузом,
А лептир ни да се помери:
Лепото, теби је жртва он!

ПЕСНИКУ

Знај, брате млади, у људским грудима
Срца су камено тврда, веје зима.
Слабој песми увек разбијањем прете
Не пробудивши савести свете.

Челик треба ковати, песму гипку калити,
Обликовати је у стрпљењу.
Удариш ти њом, - звоњавом ће те залити,
Бризну искре на хладном камењу.

Циклус песама

“Слободне мисли”

УВОД

Мисли, неспутане оковима
Издајем ја пред вама ту,
А против притиска кажу:
Болести се лече и отровима.

РАЗГОВОР СА ГОСПОЋИЦАМА

“Погледајте! Ластавица мала
За птиће гнездо је успела свити
И брижљивом лету она се дала, -
Како је мило погледати!”

“Многопоштоване госпођице!
Ту сигурно има чуда мало.
У гнезду милом и зидиће,
Од блата је излепила, и дно.”

Ви кажете мени да је душа песника,
Када ствара песме из чудесног,
Обасјана ватром небеског лика,
И он је први међу људима часа тог...
Ах, хвала Вам на речи од које црвени лице;
Душа моја била би срећна слепо,
Када ја не бих знао, госпођице,
Да чак и жабе певају лепо.

***** ВИ, ГОСПОЋИЦЕ, ОПАЖАТЕ ДАЛЕКО**

Ви, госпођице, опажете далеко,
У бљеску сунца с` плећа великих, народних,
Али кроз светло много не види око; -
Дању не видите звезде водиље Ви.

Погледајте, Ви у бунар, молим лепо,
Поцрнео је већ одавно и трулеж га плоди,
Али и ноћу и у подне његово дно
Звезде одражавају у прозочној води.

Томе, кога је живот стиснуо дубоко
На доле, у јазбине подземне под Вама,
Ви, господо, мада и видите далеко,
Погледајте у душу – бунар са сузама.

***** ДУГО СМО БУРНИМ МОРЕМ ПЛИВАЛИ**

Дуго смо бурним морем пливали,
Чекана земља – била би згода!
Пут су вам сигурно по звездама дали,
Сведочење тога је прасак брода,
Што је у мрачном мору сео на камен.
Здраво, земљо чекана, родна!
И безбрижно звезде гледају трен,
Када тону људи са брода.

***** БИЛО ЈЕ ЈЕДНОМ ВРЕМЕ**

Било је једном време: хучала мећава
И моје прошлости завејала трагове.
Већ је утихла она... У даљ године плове,
Али крило духа никако не спава:
Куда ићи сада? Куда?

Вреле туге ватре у души ће горети.
Могу ли је залити својих суза извором
И тешких мука срце узорати плугом?
Можда ће тамо зрна наде нарасти!...
Куда то ићи и шта радити?

САЊАО САМ

На планину сам се пењао све више и више,
Подигао до сунца, што топлоту нам даје:
Али што сам му се приближавао више,
Хладније и тужније било ми је све.

Зашкрипао сипак снег под мојим ногама,
И од мраза бодљикавог лице је јаче пекло.
И уморан, суморан, пођох доле снеговима,
Тамо је сунце даље, али топлије се стекло.

Пуно је путева у животима нашим,
Али они воде до гроба сви.
Без бриге и без нада јасних,
Последње снаге потрошивши,
Ми ћемо сићи, тамо се срести
И питати себе: због чега смо ми
По далеким, путевима разним
Сами ишли у крај непознати!
И зашто смо журили тако,
Све своје снаге напрезајући,
Када је ипак нас црв догнао
До самог гроба, тихо пузајући?

Циклус песама “Старо наслеђе”

НЕПОГОДОМ МАЈСКОМ

Падају вишње цветови, ветровима хладним вођени;
Снегом у црно блато падају вишње цветови.
Плачите, гране, листови! Убија ветар цвет ваш
рођени,
Немате више зашто да живите. Плачите, гране,
листови!

РОНДО

Блиставих, лепих звезда шара
Гори у тами небеског свода:
Ту је мочвара, језера, бара
У дубини својој одбила вода.
И химну пева жабљи хор
Лепоту, коју је открила
Блатњава бара; пуни магла простор,
Да би постала из њих мила
Шара.
И сунце даље, што је сакрило, куне
Локве звезда дању. И борик чује,
И поље слаби крекет чује,
Али жабе се не чују више од горе
Где тамо, стоји дар нечије руке,
Шара.

ОКТАВА

Као моћни реактив који призива
По редовима писма, као мртве из гроба,
Ред речи невиђених – тако тама залива
Зелено, као лед, хладно небеско доба,
И кроз маглу његову избија мало дах,
Малих, драгих звезда дрхтећи сребрн прах.
Здраво, рођене! Јаче и јасније горите
И срцу о лепоти природе говорите!

ТЕРЦИНЕ

Постоје чари у заборављеним, древним;
Пријатно нам је прах столећа отресати,
Поживети прошлим – таквим мудрим, славним, -

И живот дедова у туги споменути.
Посежемо жељно за песницима старим,
Да би већ душом у прошло потонули.

Враћам се, за рондо и сонет ја марим,
Суморни моји стихови јарко су блеснули:
Као што месец сија зрацима одбијеним

Тако песме сијају тим формама уснулим!

САЗВЕЖЂЕ КРУНА

Бог Аполон са главе је круну скинуо и на небо бацио.
Кроз светао ваздух она пролете; ватрама малим
Чини се у њој на лету све камење драго. На небу
Као да је круна између колена клечећег Никса
И између змаја она, заставши, на месту блиста.

ОД А. КРИМСКОГ

Кажу људи, како творећи мушкарца
Бог је оросио водом суву глину.
Али ђаво се увукао: истиснувши воду
Умешао је сузе у нашу природу.

Муче нас од тада редом туге, жали,
И један је спас да би они ћутали: -
Исплакати искрено, гласно или тихо,
Да би се са сузама редом излило зло.

Ох, с тим мени леком оздравити није лако,
Суза ја немам, а души је тешко тако.
Већ је изгорела, а сузе не дели,
Обамрло је срце, а плакати не жели.

ОД ЧЕРЊАВСКОГ

Не чекају нас више ти путеви сплели,
Којима у животу рано почесмо излазити,
Ми смо се као младожење, заклели,
До смрти само једну љубав имати.
А кад смо се разишли – оставиле нас
Заласци и мисли високе одједном:
На друге путеве живот враћа нас,
Свако свој век проживљава по свом,
Свако од нас има небо и сунце своје,
Заједнички извори правде не постоје.

СА ОЉЕСЈА

Пакао је био у томе часу тада:
Разорни гром је стењао и завијао,
Тукли су около громови без прекида,
Цео небески свод је црнео и горео.
Бура је прошла и људе сам питао, -
Шта је то са родним крајем било?
Истина, руине бура је направила...
Рањену липу до краја је сломила.
Мисао! Ако те ја излијем у броју,
У реч хладну, и у песму своју,
Исти пакао примам у душу моју,
Пали она мени душу сву по кроју.
Што си, охлађена речима људским,
Излила бес над крајем мојим драгим?
Можда си сломила суморну липу
Што за смрт је молила у жалосном шкрипу.

АСТРЕ

У поноћ се астре у башти расцветале.
Оденуле се у росе, сплетене венце дале,
Стале се надати јутрима ружичастим,
Чистити живот у бојама дугиним.
И маштале су астре у сну свом чудесном
О биљу свиленом, о дану сунчаном,
И бајковити крај дигао се кроз снове
Где не вене цвеће, где је вечно пролеће...
Тако су маштале у јесен астре ове,
Маштале астре и чекале пролеће.
А јутро их је чекало хладном кишом,
Ветар је стењао у башти за грмом.
И виделе су астре, око њих је – затвор,
Виделе су астре, како је живот – злотвор.
И умрле су оне. А ту, као на смех
Наднело се сунце, целивајући све.

МАДОНЕ

У СЕЛУ

Девојачки стасови брину срца наша
И мајчинска нас може очарати душа;
Њина виша лепота - у спојености живој!
Уметници су се поклањали њој
Желећи на платнима приближити се лику
Осећању мајке у девојке облику,
Лепота тог симбола Ти си, Мајко – Девице,
И гледају Твоје црте испод кичице.
Гледам ја на њих са дрхтањем тајним,
А родном крају тежим срцем свим.
Прошлости своје присећам се ја!
У прошлости међу тамним сликама
Нешто тражим жељно душом забринutom
И догађај један јавља се преда мном.

*** ЈЕДНОМ, БИО ЈЕ ЛЕТЊИ РАДНИ ДАН

Једном, био је летњи радни дан,
Суморним путем, кроз село ишао сам
Куће са два угла улице уске, криве
Стајале су дуге, – као оклоп, сиве,
Бежу им прозори слепи у зидовима
И црнела се трулих кровова слама.
Све се рушило, старило, умирало,
И мало шта околу баш се подмладило
Сеоску тугу; мак јарких цветова
Разнобојне, као и лептири из снова,
На лејама је никао и тешио им душу,
Па можда си још могао негде видети крушку,
Остарелу, криву и то је било све.
А од људи чак ни то видно не беше.
На пољу су сви; сукња не пролази,
Девојка са ведрима на воду не одлази,
Нећеш угледати сељака капу белу,
Ни чути рзање ждребета у селу,
Ни песма тужна звонко се не ори...
Није чудно када, крик детета, се створи
Почувши, задрхтао сам и угледао. Ах!
Дечак четвороношке, уплашен, кроз дах,
Јадник је, пузећи крај пута по трави
До дадиље гегао – осмогодишњој глави.
И ево, стигао је у крило са њом
Загњурио се брже, са брижним гласом
И као што ветар криви врх брезе,
Девојчица се нагнула к дечаку и сузе
Бришући њему, шапће гласом умилним,

Да умири плач – као мајка сасвим.
И слили су се у једини живи облик
Тај изглед мајке уз девојачки лик –
Дечјим, танким; и у том тренутку она,
Чинило се, била је до крајева пуна
Неком широком и родном лепотом, -
И, памтим, на тренутак пролепшаном душом.
Али можда није лепота била баш у тој, -
Девојчици испрљаној, слабој, мршавој, -
Већ нешто више, што Рафаел велики
Хтео је да јави кроз Божије Мајке лик.

***** СТРАНИЦЕ НАЈЛЕПША**

Странице најлепша у дневнику живота!
Опет с радошћу тихом читам тебе ја.
Сећања је много извор испрао мој
У сећању мом, тој девојчици милој
Већ се облик губи низ тамне глибине, -
Верујем, у болу, гледа ме из дубине.

ВЕРОНИКА

(Приповест у стиху)

Ја на души воштаној имам
Живота минулог печат: -
Хоћу да започнем свој стих задат, -
И одмах се прошлости сећам;
Далеко воде ме висине
До вас, дечије године.

Устаје пред мојим погледом
И улица, завејана сном.
И тихи, старосветски дом
Са сеновитом, баштом подивљалом:
Кућица за чворке горе је висила,
Укруг се ограда стара кривила.

Дом тај пановима Забеловим,
Припадао је, суседима нашим;
Тамо сам се сваког дана играо,
На кровове са децом пењао,
Јабуке брао, неред правио
Крицима кућу испуњавао.

Срећне су биле игре наше:
Уз шум и вику замах руке
Одмах „узимао на износ“ кугле,
Чуо се смех при виду „кажи“,
Задржиш плач, да игру не квари,
Када те у плећа лопта удари.

А увече смо ослобађали
У ваздух беле голубове:
Направивши неке кругове
У висину они су летели,
Кружили су као чисти снег тамо,
И на кровове к нама падали само.

Када се бледа проливала
Звезда плавих светлост кроз небеса
Прашина улица се уплела, -
Ми смо сви око куће певали,
И испуњавао је тихи хор
Тихо двориште суморном песмом.

Тако је у игри пролетела
Дечија радост и живот мој,
А поред је тихо дете
Кћерка Забелових одрастала.
Слабо сам је познавао: мила
Увек је сасвим сама била.

Живот беше тежак Вероници
(Тако ћемо девојку звати):
Њој је рано умрла мати
И није ни сестрице имала.
Мада је отац срце имао
Њу пригрлити није знао.

Одмалена је стварно заволела
Сакривати се у башти старој она,
Где је вејало дисање сна
Тишина у ваздуху лебдела,

И непокретна је била, а спокој
Као у пучини морској.

Не њишу се вали листова
Планувши пеном цветова
Поврх трешњевих жбунова;
Врви шум града негде далеко,
А ту је и глуво и тамно, -
Не помера се морско дно.

И заборављала се Вероника
Међу травом са својом књижицом,
А види, - башта врви животом,
И грм руже дивље је над њом,
Брујећи поспани бумбар дише
И горко хмељ танки мирише.

И опет страница за страницом
Отворене књиге шушти
Некуд се време нечујно љушти,
Роје се мисли Веронике
Висоту њена душа одаје
И у пуноћи лепоте настаје.

Када су јесење новости
Измениле башту, и са брега јаз
Покидао је лишће ветар, а мраз,
Напунивши плодове јаребике,
Траву је газио, и ми ногом
Дизали смо опалог лишћа слој.

Када су помало црвенела
Сремжа, липа, јаки јавор,
А гнезда мрачних врана збор
Међу голим гранама црнела,
И грозни вечери пожар
Горео између облака мрких жар;

Када је дивље јесењи ветар
Јецео и глуво по ноћи баш
Грмео у кров лимени наш, -
Тада је до лета Вероника
Од нас одлазила у институт
И није будила сећања ту.

А време се даље котрљало
Скривајући дане годинама
И градове и голубове,
Помало се одрастало нама
Неко је већ штипао бркове
И сматрао их гором лепоте.

И тако сам већ угледао тад
Да поред, као шумски цветак,
Одрасла је у лепоти пролећа
Усамљених суседа цветак лак.
И – памтим ја, - први пут је рекла
И из моје душе песма потекла.

Она је кипела струјом живом
Кроз хлад мисли је протицала
И у тврдим се формама ледила,
Као восак врели под водом,

Којим да погодите треба
О чему је говорила песма та.

Ја ћу сад рећи то још само
Вероници сам дело послао
Обамирао, одговор чекао.
Ево, доста је времена прошло
Дана бриге, и све нема тог,
Ни Веронике, а ни писма њеног.

Кад сам се једном срео са њом
Заговоривши, као у сну, -
Она се погледала са мном
И брзо низ њену усну
Проломио се тај невин, чист смех,
Да се љутити на њега, - грех.

Само се деца смеју тим осмехом
И људи са чистом душом;
И он, као влаголан тај
Љубавне мреже, док је звонио
Нечујно је кидао, и одједном
Сломио се, стао и угасио.

Девојке јасно лице сакрила
Замисли тужна магла,
На плећа ми је ручица легла,
Разумно очима погледала
И долетео је ка мојим ушима
Ласкав шаптај: „Можда је лоше вам?“

Не, звездо, није лоше било,
Јер је видела душа једно мило, -
Тебе тако свежу и лепу,
И спонтано раду животу
Сву под сребрном росом,
Са траком скромном међу косом.

Имала је девојка изглед мајке
Када се тада ка мени она,
Брижне ласкавости пуна,
Накривила се као до детета
Сијајући преда мнош
У новој лепоти живој:

У том, што поставши девојка
Особине је слила у материн лик.
О, како је лепи – чудни тај
Двојне лепоте једини облик!
У њему је циљ твој вечни оживео,
Творцу Мадоне, Рафаело!

И пред високом лепотом,
Потпуно очаран њом,
Поклонио сам се душом мојом
Надахнутом, тако радосном,
А у срцу је милина била, -
Тамо се ватра запалила.

Ту гори она још увек;
Чини се – замрла, али онда тек
Јавља се поново и прошли час

У загонетки наступа пред нас,
Као при ватри се загрева, мек.

И коњ крилати до Парнаса
Мој дух јури тада, да бих ја
Прошлост опевао из гласа.
А како наћи трагове Пегаза
На калдрми града? То ми је тешко пало!
Верна песмо, одмори се мало!

БІОГРАФИЈА ПЕСНИКА МАКСИМА БОГДАНОВИЧА

Максим Богданович (белоруски: *Максім Адамавіч Багдановіч*) рођен је 9. децембра 1891. године у Минску, а умро 25. маја 1917. године у Јалти. Спада у класике белоруске књижевности. Познат је као песник, књижевни критичар, публициста, преводилац, један од твораца белоруске књижевности и савременог књижевног белоруског језика.

Родитељи Максима Богдановича били су Адам Богданович (губернијски секретар) и Марија Афанасјева (завршила је женску учитељску школу и имала је велики књижевни таленат, те се сматра да га је Максим наследио од ње). Изродили су четворо деце, синове Вадима (1890), Максима (1891), Лава (1894), и кћерку Нину (1896). Кроз кућу Богдановича у Минску пролазило је пуно интелектуалног света: лекари, официри, учитељи.

Месец дана после рођења кћери, Марија Афанасјева је добила туберкулозу и, упркос лечењу, умрла је 1896. године. Сахрањена је на православном гробљу у граду Гродно. По речима Адама Богдановича, будући велики песник Максим је и речитошћу и ставом веома подсећао на своју мајку, нарочито у детињству.

Године 1896. Адам Богданович се сели са децом у Нижњи Новгород. Тамо се спријатељио са истакнутим писцем Максимом Горким, који им је често бивао у породичној кући и развијао код младог Максима љубав према литератури.

Адам се још бавио историјом, етнографијом и фолклором белоруског народа. Максим је волео да чита његове записе, те је касније напомињао како га је васпитавао отац и да је велику улогу у том васпитању имала и очева библиотека.

У мушку гимназију у граду Њижни Новгород Максим се уписује 1902. године. У време револуције 1905. узима учешће у студентским демонстрацијама.

Сматра се да књижевношћу почиње да се бави 1907. године. Прва његова запажена прича била је “Музыка” на белоруском језику, коју објављује часопис “Наша Њива” (Наша Ніва). Прича је одражавала наду за доласком бољих времена.

Већ следеће године, Максимов отац добија службу у граду Јарослављу, па се тамо сели породица. Максим ту пише прве песме: “Над гробом” (Над магілай), „Доћи ће пролеће” (Прыдэт весна), „У туђини” (На чужыне). Песме су биле објављене у часопису „Наша Њива.” У истом часопису штампа се и песма „Крају мој родни! Као проклет од Бога” (Край мой родны! Как выкляты богам...), где говори о друштвеном угњетавању Белоруса.

Преводио је на белоруски језик дела немачких песника у овом периоду и то Хајнриха Хајнеа и Фридриха Шилера.

Прве песме објављивао је под псеудонимом Максим Криница (криница - извор, кладенац).

Године 1909. Максим Богданович је оболео од туберкулозе, али то га није спречило да заврши гимназију 1911. године и посети град Виљну, где се дружио са књижевницима и истомишљеницима. Ту пише једну од својих најпознатијих песама: “Слуцке ткаље” (Слуцкія ткачыі).

Исте године Максим се враћа у Јарослављ и уписује Демидовски правни лицеј (факултет). Објављује сонете у часопису „Млада Белорусија” (Маладая Беларусь) и „Глас” (Голас). Из лицејског периода познате су Максимове поеме „У селу” (У вёсцы) и „Вероника” (Вэраніка). Вероника настаје из прве Максимове љубави, Ане Кокујеве, младе пијанисткиње. Она уноси сасвим нова осећања у његову душу и настају прелепе и данас веома познате љубавне песме, од којих је једна „Романса” (Раманс).

До 1913. године, Максим се бавио превођењем на белоруски језик, и то Овидија, Хорација и француског песника Пола Верлена. Такође, објављује и чланке, који су се бавили историјом белоруске књижевности, а где се види и резултат занимања за очев посао.

У Виљни, почетком 1914. године у штампарији Мартина Кухте и при новчаној подршци кнегиње Марије Магдалене Радзивил штампана је једина збирка песама Максима Богдановича „Венац” (Вянок) у 2000 примерака.

Тема смрти се често провлачи кроз стихове Максима Богдановича, али и вера у вечни живот. Природа, њени закони, шума, зеленило, живот у слободи - најистакнутије су теме песама Максима Богдановича.

Максим завршава лицеј 1916. године и враћа се у Минск. Био је већ тешко болестан, али је и даље неуморно радио у губернији. Тада пише „Изгубљеног лабуда” (Страцім-лебедзь), са библијским мотивима и „Потеру” (Пагоня), са родољубивим мотивима.

У фебруару 1917. године Максим одлази на Крим, да би се лечио од туберкулозе. Болест га је, ипак, савладала и он умире у мају исте године. Међу папирима нађеним после његове смрти био је и материјал за формирање белоруског буквара. Песник је до последњег даха био посвећен књижевности и културном препороду.

Заоставштина песника нашла се у рукама његовог оца Адама, који је потом предаје Институту белоруске културе. Максимово стваралаштво је превођено на многе светске језике, а штампано је у

Великој Британији, Немачкој, Пољској, Русији, Француској, Југославији и другим државама.

Данас постоји Музеј Максима Богдановича у Минску и неколико улица у Белорусији носе његово име. Такође, Слуцка мануфактура, која се бави производњом традиционалних појаса је понела Максимово име. У част 90-огодишњице рођења песника у Минску на Тргу париске комуне подигнут је споменик песнику.

Професор др Иван Чарота је чак 13 песама Максима Богдановича уврстио у „Антологију белоруске поезије” 1993. године, а затим у другом издању 2012. године. Песме је превео др Миодраг Сибиновић.

За Максима Богдановича кажу да је омиљени песник Белоруса, који је скоро цео свој кратки живот проживео изван Отаџбине и умро у даљини. Његова једина збирка „Венац” превео је на многе светске језике, а сам Максим ју је превео на руски језик.²

Превела са белоруског: Дајана Лазаревић

² Літаратурны музей Максіма Багдановіча / Вера Мікута, Паліна Качаткова, Тацьцяна Шубіна. — Менск : Музей Максіма Багдановіча, 1996.

Издавач
КИЗ „Центар“, Београд

За издавача
Драгомир Катић

Превела са белоруског
Дајана Лазаревић

Дизајн корица
(Ауторов портрет преузет са:
<http://www.sportedu.by/wp-content/uploads/2015/04/Bagdanovich.jpg> 4.5.2017.

Слика „Венок из васильков“
преузета са:
https://3.bp.blogspot.com/-4h_TjVVTjVA/V3kfr5TSFaI/AAAAAAAAABJg/PoTAa9ItT54odJqiTJx6NY9TJ8jTeO75QCLcB/s1600/DSC02229.JPG 4.5.2017.

Штампа:
КИЗ „Центар“, Београд

Тираж: 300

ISBN 978-86-81287-89-7